

RESUM SESSIÓ 2: Ajuts i oportunitats de finançament per impulsar projectes circulars a les empreses – Part 1 (26/03)

1.1 Enfoc de la sessió i objectius

Aquesta sessió forma part del punt 2 del full de ruta de l'espai de treball d'Economia Circular: Recursos i finançament per fer viable el programa. S'emmarca en el cicle 'Finançament per a empreses i administracions per impulsar projectes d'economia circular' i tenia com a objectiu oferir una visió pràctica de les principals fonts de finançament disponibles per a empreses i per als municipis que volen impulsar la circularitat al seu territori.

La sessió es va estructurar en tres blocs diferenciats:

- Presentació del Programa d'Innovació Verda i dels ajuts gestionats per Acció
- Casos pràctics: com els cupons green impacten a nivell municipal
- Oportunitats de finançament europeu (Horitzó Europa, LIFE, Innovation Fund)

1.2 Continguts

Bloc 1 · Programa d'Innovació Verda – Acció (Maria Lumbierres)

Acció presenta el seu Programa d'Innovació Verda, que té com a objectiu augmentar el nombre d'empreses descarbonitzades, impulsar la recerca i la innovació verda i mobilitzar oferta i demanda de solucions sostenibles. Des del 2021, el programa ha donat suport a més de 1.300 projectes, ha arribat a més de 15.000 pimes i ha mobilitzat més de 60 milions d'euros en inversió.

El programa integra serveis de sensibilització, diagnosi i acompanyament, i dos instruments de finançament principals:

Cupons Green

Ajuts de concurrència no competitiva adreçats a pimes industrials catalanes. Permeten finançar:

- Diagnosi ambiental (petjada de carboni, petjada ambiental, anàlisi de cicle de vida, diagnosi energètica o petjada hídrica)
- Definició d'una estratègia de sostenibilitat corporativa alineada amb els ODS

En tots els casos, el projecte ha d'incloure un full de ruta amb actuacions prioritzades i estimació de reducció d'emissions i costos. L'import màxim és de 8.000 euros (100% si el pressupost no supera aquest import). La consultoria ha de ser duta a terme per un assessor acreditat en canvi climàtic o un centre tecnològic acreditat.

Ajuts a projectes d'innovació tecnològica

Destinats a empreses que ja han fet les primeres passes i volen implementar actuacions d'innovació tecnològica per mitigar o adaptar-se al canvi climàtic. Inclouen projectes de recerca aplicada, exploració tecnològica o innovació en processos productius. L'intensitat de l'ajut depèn del tamany de l'empresa i el tipus de projecte (concurrència competitiva).

Bloc 2 · Casos pràctics: el paper del municipi en la promoció dels cupons green (Aina Vesa Martínez)

Es van presentar dos casos pràctics per il·lustrar com les diagnosi finançades amb cupons green generen informació valuosa tant per a les empreses com per al municipi en clau de circularitat i sostenibilitat territorial.

Cas 1 – Aigües Vic: petjada de carboni i pla de descarbonització

La diagnosi va evidenciar que limitar-se a l'abast 1 i 2 d'emissions deixava fora el 94% de l'impacte real de l'empresa. Ampliar l'anàlisi a l'abast 3 va permetre identificar que les principals categories d'emissió eren: compra de béns i serveis (maquinària i materials de construcció), generació de residus (llots de depuradora i materials de construcció) i desplaçaments in itinere dels treballadors.

Impacte municipal: les problemàtiques detectades a escala empresarial (gestió de llots, mobilitat al polígon) es poden escalar a solucions municipals compartides, com ara infraestructures de decantació natural o millores del transport públic al polígon.

Cas 2 – Bàsquet Girona: estratègia corporativa de sostenibilitat

Es va elaborar una estratègia de sostenibilitat corporativa en quatre branques: medi ambient, territori i impacte, i aliances. Es van organitzar iniciatives disperses en un marc coherent i es van generar sinergies amb el territori (institucions educatives, empreses patrocinadores, entitats socials).

Impacte municipal: institucions com Bàsquet Girona, per la seva alta visibilitat, actuen com a catalitzadors del canvi cultural i faciliten la difusió de pràctiques sostenibles entre la ciutadania i el teixit empresarial local.

Missatge clau: facilitar l'accés de les empreses als cupons green no és una tasca aïllada. Genera diagnosi territorial, activa l'ecosistema local i permet al municipi identificar oportunitats de projectes públics i sinergies público-privades.

Bloc 3 · Finançament europeu per a projectes de circularitat (Helena Salmerón Riu, Acció R+D+I)

Es van presentar els principals programes europeus col·laboratius amb oportunitats de finançament per a projectes relacionats amb l'economia circular, la descarbonització i la transició energètica. La participació ha de ser una decisió estratègica: més enllà del finançament, permet connectar amb socis europeus, influir en polítiques públiques i accedir a centres d'investigació.

Horitzó Europa (Horizon Europe)

Principal programa marc de recerca i innovació de la UE (95.000 M€ en el període fins al 2027). Rellevants per a l'economia circular i la descarbonització:

- Clúster 4 (Digital, indústria i espai): circularitat de materials, nous materials sostenibles, eficiència en indústries intensives en energia.
- Clúster 5 (Clima, energia i mobilitat): descarbonització industrial, energies renovables, mobilitat sostenible.
- Clúster 6 (Alimentació, bioeconomia, recursos naturals, medi ambient): economia circular i bioeconomia, gestió d'aigües, biodiversitat.

Els ens locals poden participar com a socis estratègics o living labs en el marc del concepte multiactor (integra recerca, empresa, administració i societat civil). El cofinançament per a administracions públiques és del 100%.

LIFE

Únic programa dedicat exclusivament al medi ambient i l'acció climàtica (5.000 M€ fins al 2027). Subprogrames rellevants: economia circular i qualitat de vida, adaptació i mitigació del canvi climàtic. Convocatòries obertes cada primavera (tancament al setembre). No exigeix consorci de 3 països, cosa que permet projectes regionals més concrets. Cofinançament del 60%.

Innovation Fund

Programa per a la demostració de tecnologies innovadores de baixa emissió de carboni. Per a indústries intensives en energia. Projectes des de 2,5 M€ fins a 200 M€ de cofinançament de la UE. Cas d'exemple: ecoplanta a Tarragona per reduir residus no reciclables.

Cascade Funding (Financial Support to Third Parties)

Convocatòries obertes per projectes en marxa d'Horitzó Europa que financen pilots, acceleradores i demostradors. Terminis més àgils, menys burocràcia, imports entre 50.000 i 200.000 €. Ràtios d'èxit molt més alts que les convocatòries generals.

Cupons Acció R+D+I

Ajuts de fins a 12.000 € (coordinador) o 5.000 € (soci) per contractar un assessor acreditat que ajudi les empreses a preparar propostes per a projectes europeus col·laboratius (redacció de proposta, capacitació, cerca de consorci, etc.).

1.3 Idees força de la sessió i propostes de valor

El municipi com a facilitador de l'accés al finançament

Les empreses sovint no sol·liciten ajuts per falta de temps, recursos o coneixement. El municipi pot actuar com a connector entre empresa, finançament i equip expert, reduint les barreres d'entrada i fomentant la cultura d'innovació circular al territori.

Del diagnosi empresarial al projecte municipal

La informació generada per les diagnosis de petjada de carboni i estratègies de sostenibilitat no és únicament útil per a l'empresa. Proporciona al municipi una radiografia del seu teixit econòmic i pistes per dissenyar programes de circularitat i infraestructures compartides.

Estratègia europea: ser soci estratègic, no necessàriament coordinador

Els municipis petits i mitjans poden participar en projectes europeus com a living labs o pilots per implementar solucions. No cal ser la institució coordinadora: el valor és aportar context territorial, acceptació social i connexió amb la realitat local.